

Paikallisten innovaatioympäristöjen haasteet pienten ja keskisuurten kaupunkiseutujen näkökulmasta

Seinäjoen yliopistokeskuspäivä
Seinäjoki, 1.2.2008

Jari Kolehmainen
Tampereen yliopisto, Sente
jari.kolehmainen@uta.fi
040-5849077

Alue ja innovaatiotoiminta: Kolme näkökulmaa

- ü Alueellisilla tekijöillä ja sijainnilla ei merkitystä ("flat world")
- ü Yritysten ja muiden toimijoiden välinen läheinen sijainti ehdottoman välttämätön innovaatiotoiminnalle ("spiky world")
- ü Keskittymät ja innovaatioympäristöt olennaisia innovaatioiden syntymiselle ja kehitykselle, mutta niiden merkitys vaihtelee toimialojen ja teknologisten kehityspolkujen eri vaiheissa ("real world")

Järjestelmästä ympäristöön?

?

Institutionaalinen innovaatiojärjestelmä

- ∅ Tutkimus ja kehitystoiminta
- ∅ Julkinen-julkinen suhteet
- ∅ Yliopistot tiedon ja teknologian lähteenä
- ∅ Käyttäjä-tuottaja –suhteet
- ∅ Teknologia
- ∅ Tavoitteena radikaalit innovaatiot, mutta käytännössä usein päädytään inkrementaalisiin innovaatioihin
- ∅ Tiedepuistot, teknologiakeskukset
- ∅ Lähtökohtana hallinnointi, julkisen järjestelmän "viilaus"
- ∅ "Läpihallinnoitu järjestelmä"

Yrittäjyyteen perustuva innovaatioympäristö

- ∅ Riskirahoitusvetoinen
- ∅ Yrityksiä syntyy ja kuolee (dynaamisuus, variaatioita)
- ∅ Markkina- ja tarvelähtöinen
- ∅ Yliopistot haastamassa ajattelumalleja, amk:t tarjoamassa ongelmanratkaisupalveluja (ja haastamassa yliopistoja)
- ∅ Monenlaisia innovaatioita
- ∅ Julkiset interventiot prosessien alkupäässä (kehitysalusta)
- ∅ Yksilöiden kautta tekeminen
- ∅ Lähtökohtana hallinta, kokeilut ja mahdollisuuksien luominen
- ∅ "Ekosysteemi", "viidakko"

Paikallisen innovaatioympäristön kolme tasoa

ü Rakenteiden ja instituutioiden taso

∅ "institutionaalinen kapasiteetti ja tiheys"

ü Organisaatiotaso

∅ "innovaatioverkostojen paikallinen ulottuvuus"

ü Yksilöiden taso

∅ "luova ongelmanratkaisuympäristö"

Tutkimuksen ja käytännön haasteita (1/3)

- ü Teollisuus – teolliset palvelut – palveluteollisuus:
 - ∅ **Lähtökohta:** Länsimaiset taloudet ovat muuttumassa yhä voimakkaammin palvelutalouksiksi. Toisaalta raja teollisuuden ja palveluiden välillä on madaltumassa: teollisuusyritykset tuottavat yhä enemmän palveluita ja palveluyritykset tuottavat palveluita yhä teollisemmin (esim. tuotteistaminen, palveluiden vienti).
 - ∅ **Peruskysymys:** Miten palvelualojen innovaatioympäristöt poikkeavat valmistavan teollisuuden innovaatioympäristöistä?
 - ∅ **"PK-seutujen" erityishaaste:** Pienet ja keskisuuret kaupunkiseudut ovat haavoittuvaisempia suhteessa talouden rakennemuutoksiin. Edellytykset uuden yritystoiminnan syntymiseen eri kaupunkiseuduilla ovat hyvin erilaisia. Itseuudistumiskapasiteetin kehittämisen tulisikin olla keskeinen paikallisen elinkeino- ja innovaatiopolitiikan tavoite.
- ü Historia – nykyhetki – tulevaisuus:
 - ∅ **Lähtökohta:** Innovaatioympäristöt ovat useimmiten historiallisten kehityspolkujen tulosta ja perustuvat erilaisiin resursseihin ja alueellisiin kompetensseihin.
 - ∅ **Peruskysymys:** Missä luodaan tällä hetkellä sellaisia resursseja ja kompetensseja, joiden varaan tulevaisuudessa voidaan rakentaa uusia innovaatioympäristöjä?
 - ∅ **"PK-seutujen" erityishaaste:** Kaupunkiseudun omien toimijoiden suoraan käytettävissä olevat resurssit ovat pienempiä kuin isommilla kaupunkiseuduilla, mutta ne voivat suhteellisesti olla erittäin merkittäviä.

Tutkimuksen ja käytännön haasteita (2/3)

- ü Lineaarinen – rekursiivinen – avoin innovaatiomalli:
 - Ø **Lähtökohta:** Tiede- ja teknologia- ja teknologialähtöisen innovaatiotoiminnan rinnalle ovat nousemassa yhä vahvemmin kokemusperäiseen tietoon ja tiedon jakamiseen pohjautuva innovaatiotoiminta (esim. käyttäjäyhteisöt).
 - Ø **Peruskysymys:** Mitä avoimen innovaatiomallin ja siihen liittyvien ajattelumallien yleistymisen merkitsee paikallisten innovaatioympäristöjen kannalta?
 - Ø **"PK-seutujen" erityishaaste:** Avoin innovaatiotoiminta perustuu omien ajatusten jakamiseen ja toisten ajatusten hyödyntämiseen. Sekä sisäisesti että ulkoisesti verkostomaiseen toimintatapaan tottuneet pk-seudut voivat helposti omaksua avoimen innovaatiotoiminnan logiikan.
- ü Yksilö – organisaatio – yhteisö:
 - Ø **Lähtökohta:** Innovaatioympäristöjen kehittämisessä oleellista on yksilöiden, heidän taustaorganisaatioidensa ja koko yhteisön arvot, motiivit ja toimintatavat.
 - Ø **Peruskysymys:** Kuinka luodaan yksilöiden ja organisaatioiden näkökulmasta toimivia innovaatioympäristöjä?
 - Ø **"PK-seutujen" erityishaaste:** Pienillä ja keskisuurilla kaupunkiseuduilla yksilövetoisuus korostuu, koska yksilöt ja heidän muodostamansa yhteistyöryhmät voivat saada aikaan merkittäviä kehityskulkuja (nk. kehittäjäheimot).

Tutkimuksen ja käytännön haasteita (3/3)

- ü Yksityinen – puolijulkinen – julkinen:
 - ∅ **Lähtökohta:** Julkisen vallan tukea on tarvittu ja tarvitaan jatkossakin uusien innovaatioympäristöjen synnyssä ja kehittämisessä, mutta sen painopisteet voivat muuttua.
 - ∅ **Peruskysymys:** Missä julkisen vallan panosta jatkossa tarvitaan kaikkein kipeimmin? Mikä on tehokkain tapa hoitaa julkisia interventioita?
 - ∅ **PK-seutujen” erityishaaste:** Paikallisten markkinoiden ohuuden takia julkisia interventioita voidaan tarvita enemmän innovaatiovetoisen kehityksen vauhdittamiseksi. Pienemmät resurssit täytyy osata kohdistaa mahdollisimman tarkasti.
- ü Lokaali – kansallinen – globaali:
 - ∅ **Lähtökohta:** Innovaatioympäristöjen kansainvälisten kontaktien merkitys on tunnistettu jo aiemmin, mutta kansainvälisyys on nousemassa aivan uudelle tasolle.
 - ∅ **Peruskysymys:** Mitä globalisaation syveneminen (nk. toinen vaihe) merkitsee paikallisten innovaatioympäristöjen kehitysdynamiikalle?
 - ∅ **”PK-seutujen” erityishaaste:** Suomalaisten kaupunkiseutujen on haasteellista saada kansainvälistä näkyvyyttä, koska ne ovat kansainvälisessä katsannossa pieniä. Pienten ja keskisuurten kaupunkiseutujen uskottavan kv-profiilin luominen on erittäin haastavaa, mutta mahdollista. Kansainvälisen toiminnan arkipäiväistyessä kaupunkien väliset erot voivat jopa tasoittua.

Kiitos!

Jari Kolehmainen
jari.kolehmainen@uta.fi
040-5849077